

Bibliografia națională retrospectivă a periodicelor. „Publicațiile Periodice Românești” (1790-1935)

Cornelia Luminița RADU, bibliograf

Biblioteca Academiei Române. Serviciul Bibliografie Națională
Romanian Academy Library. National Bibliography Department
Calea Victoriei, nr. 125, cod poștal 010071, sector 1, București
tel.: +4021.2128284 / 1140
e-mail: luminitar@biblacad.ro

Bibliografia națională retrospectivă a periodicelor cu titlul *Publicațiile Periodice Românești* (*ziare, gazete, reviste*) este o lucrare de anvergură necesară culturii românești având rolul de a facilita cunoașterea trecutului poporului român din punct de vedere social, științific, cultural și politic, toate aceste aspecte fiind bine reflectate în ziare și reviste, și având rolul de a contribui la formarea unei păreri de ansamblu asupra unei perioade de timp specificată de tomul pe care cercetătorul îl consultă.

Varianta ON-LINE a bibliografiei *Publicațiile Periodice Românești 1790-1930 (PPR tomurile I-IV)*, disponibilă la adresa web <http://www.biblacad.ro/brp.html>, este accesibilă consultării prin intermediul aplicației SIMBNR, fiind realizată de Biblioteca Academiei Române în colaborare cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică ICI București, aplicație ce asigură accesul integrat la copiile digitale ale documentelor sub forma fișierelor imagine, obținute prin scanarea volumelor PPR.

Deschizând această pagină web, pentru fiecare volum al bibliografiei sunt menționate perioada descrisă și titlurile ordonate alfabetic, iar la rubrica *prezentare* este reprodusă introducerea și o scurtă notă explicativă aferentă fiecărui volum. De asemenea, pentru completarea informațiilor aduse de fiecare volum au fost alcătuiți indici de localități care nu există în varianta tipărită a tomurilor I-III.

Pentru a avea o imagine de ansamblu a unor publicații ce au avut o apariție îndelungată, îndemnăm utilizatorii să le caute începând cu tomul IV, sau după caz, tomul III, deoarece conexiunile între tomuri s-au făcut cu cele anterioare. De exemplu: pentru publicația „Adevărul” ce a apărut la București între 1888 și 1951, avându-i ca fondatori pe Al. V. Beldiman și Const. Mille (poziția 34 din tom. IV) se deschid cinci pagini aferente acestei descrieri existente în cele patru tomuri afișate on-line; iar pentru revista „Albina” fondată de Spiru Haret, ce a apărut la București între 1897 și 1937 (poziția 74 din tom. IV) se deschid patru pagini aferente acestei descrieri existente în cele patru tomuri afișate on-line.

Istoricul lucrării

Având în vedere că România a devenit stat în anul 1859, prin unirea Moldovei cu Țara Românească, fiind recunoscută ca țară independentă în 1877, abia spre sfârșitul secolului al XIX-lea s-a pus problema bibliografiei patrimoniului național. Planul bibliografiei generale a culturii românești, alcătuit și propus de Ioan Bianu în anul 1895, prevedea la al doilea punct „întocmirea” *Bibliografiei publicațiilor periodice românești*.

Criteriile fixate de Academia Română pentru alcătuirea bibliografiei naționale retrospective a periodicelor au fost cele generale:

– *criteriul limbii*, adică periodicele publicate în limba română, indiferent de locul de apariție, sau de naționalitatea redactorilor;

– *criteriul teritoriului*, adică periodicele publicate în limbi străine care au apărut pe teritoriul României în perioada studiată;

– *criteriul etnic*, cuprinzând periodicele publicate de autori români în alte țări, chiar dacă au fost scrise în colaborare cu autori străini.

Bibliografia periodicelor românești din planul lui Ion Bianu prevedea ca aceasta să se facă în ordine alfabetică, pentru a asigura o descriere unitară și completă a periodicelor, în principal pe baza publicațiilor existente în Biblioteca Academiei Române, urmând să fie făcute completări și adăugiri din fondurile altor biblioteci din țară și din străinătate.

Începută inițial în anii 1906-1912, realizarea sa a fost întreruptă timp de peste 40 de ani, fiind reluată în anul 1956, dată de la care se lucrează neîntrerupt, în elaborarea acesteia fiind implicate diverse colective de bibliografi din Biblioteca Academiei Române. Până în prezent din această lucrare au fost elaborate complet și tipărite patru tomuri, iar din tomul 5, structurat în trei părți, s-au editat deja primele două părți (literele A-L), ultima parte (literele M-Z) urmând să fie publicată în 2017.

Tom. I Catalog alfabetic: 1820-1906

În 1905 lucrarea a fost încredințată lui Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu, care urmau să alcătuiască metoda de lucru, completă și succintă totodată, ce presupunea muncă de migală și precizie și implica vaste cunoștințe: limbi străine, istoria presei și a culturii române, dublate de putere de sinteză. La descrierea publicațiilor periodice s-au luat în considerare următoarele nouă elemente descriptive principale: titlul, subtitlul, localitatea (sediul redacțional), perioada apariției, frecvența (periodicitatea), formatul, abonamentul anual și prețul numărului, aparatul redacțional (fondator, director, proprietar, redactor-șef, redactor responsabil, comitetul de redacție, colaboratori), editura și/sau tipografia.

Tomul I intitulat *Publicațiunile periodice românești (ziare, gazete, reviste)* cuprinde descrierea periodicelor apărute pe teritoriul românesc în perioada 1820-1906, și a fost tipărit în anul 1913. Conține 3.913 de descrieri principale ce reproduc elementele bibliografice esențiale din primul număr al fiecărui periodic (sau primul număr văzut), urmate în subsolul fișei de toate schimbările ce au survenit de-a lungul apariției unei

publicații, precum și titluri de periodice notate cu asterisc, despre a căror existență existau indicii sigure preluate din surse demne de încredere. Între copertile acestui volum se găsesc descrieri bibliografice ale tuturor ziarelor, gazetelor și revistelor ce apăruseră pe teritoriul românesc începând cu primul periodic *Chrestomaticul Românesc*, tipărit în 1820 la Cernăuți de către Theodor Racoco, până la ultimele ziare și reviste ieșite de sub tipar în anul 1906.

Tom. II Catalog alfabetic: 1907-1918 și Supliment: 1790-1906

Din mai multe motive (istorice, politice, dar și a lipsei de personal calificat) elaborarea tomului următor nu a mai fost continuată. În 1956, la insistențele consiliului științific al bibliotecii, prezidiul Academiei a hotărât să se reia elaborarea repertoriilor de bibliografie, după o întrerupere de peste 40 de ani.

În tomul II au fost descrise periodicele din perioada 1907-1918, fiind însoțit de un Supliment la tomul I (conținând 423 de titluri noi și completări) care a extins data apariției primului periodic pe teritoriul românesc la anul 1790, prin descoperirea la Biblioteca Națională din Moscova a gazetei *Courrier de Moldavie*, ce apăruse la Iași. În plus, s-a introdus un paragraf de legătură cu tomul anterior în care cercetătorul era informat dacă publicația avea continuitate în apariție sau reapărea. În acest volum sunt descrise 2.758 de publicații, fiind elaborat de George Baiculescu, Georgeta Răduică, Neonila Onofrei, și tipărit în anul 1969.

Tom. III Catalog alfabetic: 1919-1924

Bibliografia națională retrospectivă a periodicelor a continuat cu tomul III (1919-1924), editat în 1987, fiind elaborat de un colectiv de cinci bibliografi, în acesta fiind descrise 3.398 de publicații. Începând cu acest volum s-a adăugat *criteriul patronajului*, incluzând periodicele apărute în limbi străine, în alte țări, dar sub auspiciile instituțiilor românești, patronate de acestea. De asemenea au început să fie descrise toate publicațiile minorităților ce apăreau pe teritoriul statului român de după Marea Unire (în limbile maghiară, germană, ebraică, rusă, ucraineană, armenească, albaneză, greacă, turcă). Trebuie menționat faptul că cenzura din perioada comunistă a exclus din acest repertoriu național unele publicații apărute în Basarabia, Bucovina, Banatul sârbesc și Cadrilater.

Începând cu tomul III, în zona notelor la rubrica „texte” sunt menționați scriitorii mai importanți români sau străini ce semnav articole, sau ale căror texte erau reproduse în anumite publicații, iar la rubrica „reproduceri” se regăsesc nume ale artiștilor plastici, în cazul în care publicațiile cuprindeau reproduceri după lucrări ale pictorilor, sculptorilor sau desenatorilor renumiți.

Tom. IV Catalog alfabetic: 1925-1930

În anul 2003 a apărut tomul IV (1925-1930) în care sunt descrise 3.918 de periodice. Pentru toate cele patru tomuri editate deja s-a respectat aceeași metodă de lucru așa că volumele formează o lucrare unitară. S-au inserat unele adăugiri pentru completarea informațiilor, de exemplu în fișa de bază s-a trecut data până la care continuă să apară publicația studiată. Aparatul redacțional (fondator, director, redactor-șef, redactori și colaboratori) rămânea un element urmărit cu multă conștiinciozitate, pentru că în presă pot fi întâlnite nume importante din domeniul literar și științific. În

zona notelor continuau să fie menționați scriitorii, desenatorii și caricaturiștii ale căror lucrări erau reproduse în publicația studiată.

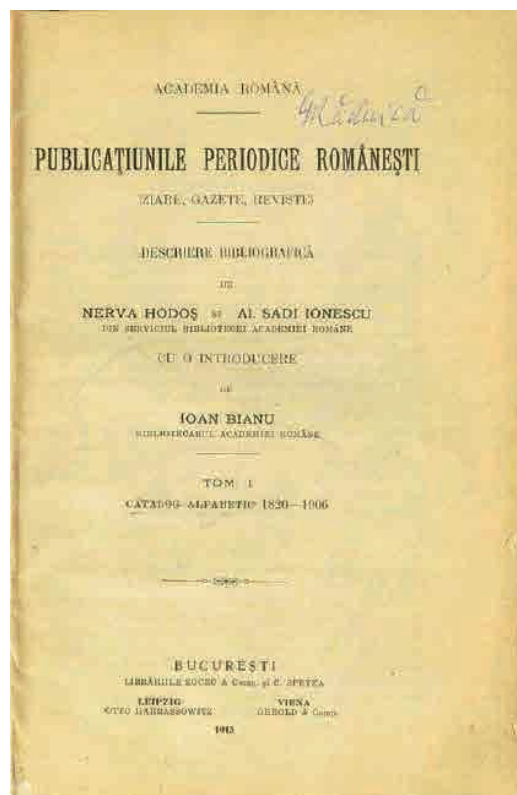
Pentru a îmbogăți informația adusă de această bibliografie retrospectivă, începând cu tomul IV se alcătuiesc indici: – *indice de nume*, ce cuprinde numele persoanelor cu funcții redacționale ce au contribuit la redactarea periodicului (fondator, director, proprietar, redactor-șef, redactor responsabil, redactor, editor, membri în comitetul de redacție, colaboratori) și – *indice de localități*, ce cuprinde toate localitățile din România sau din străinătate în care s-au tipărit periodicele descrise.

Tom. V Catalog alfabetic: 1931-1935

Pentru a scurta intervalul de timp necesar apariției volumelor de bibliografie retrospectivă a periodicelor s-a hotărât structurarea tomului V (1931-1935) în trei părți, pe grupuri de litere. Partea 1 din tomul V (literele A-C, cuprinzând 1.425 de descrieri principale) a fost editată în anul 2009 și partea a 2-a (literele D-L, cuprinzând 1.511 descrieri principale) în 2012. Partea a 3-a a tomului V (literele M-Z) va fi publicată în anul 2017, cele trei părți având completări cu celelalte litere acolo unde au survenit schimbări de titlu, fuziuni, sciziuni sau existența unor suplimente independente.

Menționăm faptul că primele două părți au fost alcătuite numai pe baza publicațiilor existente în Biblioteca Academiei Române, iar completările cu publicațiile existente în alte biblioteci din țară și străinătate să se realizeze în ultima parte a tomului V, pentru toate literele. Începând cu acest volum, pe lângă cei doi indici menționați la tomul IV s-a adăugat al treilea – *indice de tipografii* care ilustrează multitudinea tipografiilor (peste 600) existente pe teritoriul României.

Bibliografia retrospectivă a periodicelor va continua cu încă două volume structurate în câte două părți pentru perioadele 1936-1944, respectiv 1945-1952. Începând cu anul 1953 bibliografia națională (inclusiv cea retrospectivă) este alcătuită de Biblioteca Națională a României.

Sursa: www.bibliacad.ro/brp.html